

Michaela Vobořilová „Pozdní mateřství z demografického pohledu (na příkladu České a Slovenské republiky)“

Posudek vedoucí diplomové práce

Obsahem práce Michaely Vobořilové bylo zhodnocení demografické skladby žen rodících ve věku vyšším než 35 let. Téma je to velmi aktuální vzhledem k tomu, že se v posledních letech průměrný věk rodících žen trvale zvyšuje a že toto zvýšení souvisí mimo jiné také s růstem podílu starších žen. Zajímavé je rovněž srovnání situace v České republice se situací ve Slovenské republice v poměrně dlouhém časovém období let 1920-2010. Studovaná léta tedy zachycují v podstatě celé období existence Československa prodloužené o roky, kdy se reprodukce obyvatelstva odehrává ve dvou samostatných státních celcích. Pokud jde o vývoj obyvatelstva, zachycuje období dokončování demografické revoluce, období ovlivněné dopady působení doktrín reálného socialismu a posléze i období proměny reprodukčního chování v souvislosti s opětovným nastolením demokratického zřízení a tržního hospodářství.

Michaela Vobořilová si téma své práce zvolila sama a pracovala zcela samostatně. Prvním náročným krokem bylo již pořízení vstupních dat, jejichž větší díl pořizovala sama ze starších svazků pramenného díla československé demografické statistiky a sčítání lidu. Pouze menší část pro mladší období byla dostupná z veřejných databází. Teprve potom mohla přikročit k zpracování. Přitom se neomezila pouze na aplikaci metod demografické analýzy, ale použila také binární logistickou regresi, což jí umožnilo pohlížet na strukturální změny v plodnosti starších žen z poněkud jiného úhlu, než je obvykle běžné.

Práce (o rozsahu 91 strana, z toho 3 stránky grafické přílohy) obsahuje všechny požadované náležitosti. Úvodem autorka formuluje výchozí hypotézy, jejichž ověření v praktické části rozděluje na dvě části. V první části pomocí standardních metod demografické analýzy popisuje změny, ke kterým došlo ve sledovaném období, ve druhé využívá binární logistické regrese. V demografických studiích se této metody na agregovaná data příliš nepoužívá ale předložená práce naznačuje, že metoda může vhodně prohloubit znalosti o populačním vývoji. Práce byla do jisté míry omezena dostupnou datovou základnou, proto bylo použito širších věkových skupin a také se repertoár použitých proměnných v čase proměňuje. Přesto jsou výsledná zjištění zajímavá. Oceňuji, že autorka použila všech dostupných dat a tak pracuje například i s informacemi o věku otců dětí rozených starším ženám, zajímá ji porodní hmotnost narozených dětí. Výsledná zjištění, přehledně shrnutá v závěru, se sice příliš neliší od očekávání, která jsou v úvodu na základě znalostí trendů populačního vývoje formulována, avšak jednoduše a výstižně hodnotí proměnu skladby žen rodících dětí ve vyšším věku, včetně rozdílů, které byly nebo jsou mezi oběma populacemi.

Práce je předložena v pěkné grafické úpravě, použitá grafická zobrazení jsou jednoduchá, ale výstižná. Práce je dobře strukturovaná, jednotlivé kapitoly mají logické členění. Práce je i po stylistické stránce pěkně napsaná. Je proto škoda, že v textu zůstalo neopraveno několik překlepů, z nichž několik mění smysl zamýšleného sdělení (např. na straně 10 zůstala formulace „důvodem zmaření práce“), a že zůstaly chyby v interpunkci. V tabulce 1 chybí vysvětlení, že tam, kde není ležatá čárka, je údaj dostupný a v práci analyzovaný.

Rozbor zpracovávaných dat je proveden přesně, navíc z textu vyznívá i autorčina dobrá orientace v dosavadní domácí a zahraniční odborné literatuře. Zvolené metody rozboru považuji za adekvátní a získané výsledky za průkazné. Diplomantka prokázala, že zvládla metody demografické analýzy i pokročilé statistické metody; její práce přispěla k rozšíření znalostí vývoje obyvatelstva České republiky a Slovenska ve 20. století.

Podle mého názoru splňuje práce Michaely Vobořilové „Pozdní mateřství z demografického pohledu (na příkladu České a Slovenské republiky)“ nároky kladené na diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 23. května 2012

Doc. RNDr. Ludmila Fialová, CSc.